

мрачность, неприветливость, отсутствие улыбки. Русские не улыбаются, они не улыбающаяся нация, и поэтому с ними надо быть настороже: от этих мрачных типов можно ожидать чего угодно. В западном мире улыбка – это формальный знак культуры, не имеющий ничего общего с искренним расположением к тому, кому ты улыбаешься, – это традиция, обычай. В культуре Америки улыбка является также и социальным признаком преуспевания. Девиз американского образа жизни: «что бы ни случилось – улыбайся». В общении с американскими партнерами больше всего ценится компетентность и умение отстаивать свои интересы, профессионализм.

Таким образом, для успешных деловых международных отношений необходимо владеть информацией об особенностях национального характера, манере поведения, культурных особенностях, нюансах невербального общения партнера, которые часто отличаются от общепринятых.

Список источников:

1. Баева О. А. Ораторское искусство и деловое общение / О. А. Баева. – Минск : Новое знание, 2000. – 328 с.
2. Бороздина Г. В. Психология делового общения / Г. В. Бороздина. – М. : ИНФРА-М, 2005.
3. Замкова Н. Л. Психологічна природа ділового спілкування / Н. Л. Замкова // Проблеми освіти. – Вип. 26. – С.53-62
4. Кадзи С. Особенности японского общения. / С. Кадзи, Т. Хама, Д. Райс ; [Пер. с англ. Г. Дуткиной, Д. Дуткиной]. – М. : АСТ, 2000.
5. Льюис Р. Д. Деловые культуры в международном бизнесе: от столкновения к взаимопониманию / Р. Д. Льюис ; [Пер с англ.]. – М. : Дело, 2001.

Фонетичний рівень як прояв соціокультурної специфіки іноземної мови

Суханова Т.Є.

доцент кафедри гуманітарних наук

Крисенко Т.В.

доценти кафедри гуманітарних наук

Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

Звучання іноземної мови людина сприймає крізь «призму» звукової системи рідної мови. Це стосується всіх рівнів мовлення, що звучить [1, 2]. Процес оволодіння російською мовою як іноземною, починається з оволодіння артикуляційною та перцептивною базою російської мови, у постановці правильної вимови.

Однією з характерних особливостей початкового курсу навчання російській мові як іноземній є, перш за все, освоєння і засвоєння звукової сторони нової мови. Увага учнів головним чином спрямована на правильну вимову звуків у складах і словах, що вивчаються, на розпізнавання їх у потоці мовлення

Головна мета навчання і задача викладача на цьому етапі полягає у розвитку і автоматизації слухо-вимовних навичок, виховання фонетичного слуху учнів. Ця мета реалізується у ввідно-фонетичному курсі, а далі у супровідному курсі фонетики протягом усього начального етапу навчання. Фонетичні навички відпрацьовуються і закріплюються спеціальними фонетичними вправами різного характеру.

Мета викладача – відпрацювати і автоматизувати вимовні навички звуків, що вивчаються у процесі учбово-мовленнєвих й ігрових дій. Звертання до ігрової форми вправ пояснюється універсальністю ігрової діяльності, яка забезпечує оволодіння мовою у системі взаємопов'язаного навчання видам мовленнєвої діяльності й аспектним вивченням мови.

Система фонетичних ігор і вправ дозволяє зняти психологічну напругу, викликати інтерес до звуку чи фонетичного явища, що вивчається. Учбово-методичний матеріал має бути підібраним, з одного боку, з урахуванням лексико-фонетичної інтерференції рідної мови учня, і, з іншого боку, – з опорою на фонетичну систему російської мови. Викладач повинен залучати матеріали по роботі над фонетичними явищами, що відображають головні особливості звукового строю російської мови і викликають типові складності для представників різних національностей. Це може бути протиставлення приголосних за твердістю і м'якістю, дзвінкістю і глухістю, вимова шиплячих, сполучення приголосних, редукція ненаголошених голосних.

Зазначені звукові явища впливають з особливостей російського алфавіту і складового принципу російської графіки, який вказує взаємообумовлений характер приголосних і голосних звуків, що йдуть за ними: характер приголосної фонемі для того, хто пише, обумовлює наступну голосну; з іншого боку, для того, щоб правильно прочитати написане, треба звернути увагу на голосну, що йде за приголосною. Інакше кажучи, в російській мові одиницею письма і читання є не окрема буква, а буквосполучення – склад (голосний + приголосний).

Окрім лексичного мінімуму початкового етапу, в якості фонетичного матеріалу, слід використовувати твори малих жанрів російського фольклору (загадки, прислів'я, скоромовки і подібне), до яких додається переклад і художнє оформлення. Малі форми мають подаватися після читання слів зі звуком, що вивчається, і таким чином ілюструвати фонетичне явище у живому розмовному мовленні.

Вивчення фонетики можна розділити на декілька етапів. Фонетичні ігри першого етапу спираються на слухо-зорову імітацію і носять характер фрагментарного знайомства. Вони сприяють розвитку фонетичного слуху і вимовних навичок учнів. Завдання мають носити рецептивно-репродуктивний характер, а в роботі використовуватися буквені таблиці, які являють собою набір картинок із зображенням предметів, у назві яких є буква, що вивчається [2]. Буквені таблиці також створюються з урахуванням специфіки російського алфавіту і наглядно демонструють особливості російської мови.

Задача ігор і вправ другого етапу – навчити співвідносити звуки з графічним накресленням букв у процесі читання складів, слів. Фонетичні ігри носять рецептивний і рецептивно-репродуктивний характер.

Задача третього етапу – практичне засвоєння звукової системи російської мови. Відпрацювання і вдосконалення вимовних навичок полягає у читанні і заучуванні віршів, скоромовок, відгадуванні загадок і подібне. Вправи носять репродуктивний, репродуктивно-продуктивний і продуктивний характер.

В залежності від мовної підготовленості учнів викладач може зробити перестановки, а деякі ігрові вправи використовувати на всіх трьох етапах роботи, поступово ускладнюючи фонетичний матеріал.

Слід звернути увагу на роботу з вербальними таблицями. Вони використовуються на другому і третьому етапах роботи над звуком і складаються з двох частин [2]. Кожна таблиця орієнтує учнів на певну фонетичну складність. Викладач або група, хором або індивідуально, попарно, по горизонталі і вертикалі читають дані склади, слова і виконують дані нижче завдання. Потім розпочинають роботу з другою частиною таблиці. Цікавий матеріал, поданий у другій частині, дозволяє учням не тільки побачити і закріпити мовне явище, що вивчається, в живому розмовному мовленні й практично застосувати набуту навичку вимови, але й виявити кмітливість, швидкість, а також трохи відпочити. Таким чином, відпрацювання і закріплення вимовних навичок відбувається у поєднанні учбово-мовленнєвих й ігрових дій.

Крім того, слід організувати самостійну роботу учнів. Наприклад, можна роздати учням таблиці й запропонувати їм підготуватися до читання через певний час, або дати завдання типу «Перевір себе!», які дозволять учням самостійно перевірити свої знання, а викладачеві – рівень знань.

Отже, вдосконалення і закріплення слухо-вимовних навичок відбувається в різноманітних умовах їх використання (склад, слово, речення і т.д.), а в характері ігрових фонетичних вправ простежується визначена система: від ігрових завдань перцептивного і рецептивно-репродуктивного характеру на першому етапі до репродуктивних і репродуктивно-продуктивних ігрових завдань на другому і третьому етапі. Ігри мають бути забезпечені засобами наочності й недовготривалими.

Слід зауважити, що системні явища у фонетиці носять масовий характер, деякі з них не мають винятків, наприклад, сильні і слабкі позиції приголосних фонем за дзвінкістю-глухістю, сильних і слабких позицій голосних фонем і т.д. На відміну від масових фонетичних закономірностей, позасистемні випадки у вимові, які вивчає орфоепія, мають одиничний характер, стосуються окремих словоформ, але є дуже важливими для культури нормативної вимови. Це пов'язано з тим, що слухач схильний переносити, екстраполювати своє враження від оформлення, культури мовлення на загальний культурний рівень мовця. Якщо мовець погано знає про винятки у нормативній вимові, то знижується враження від самої сутності мовлення і досягання мети ускладнюється (послаблюється контакт).

Окрім явищ в області голосних і приголосних, дуже актуальними для культури мовлення є сигнали-заборони (попередження) про неправильний словесний наголос. Це також вивчається орфоепією, оскільки подібні помилки є розповсюдженими і розцінюються слухачами як прикрі порушення норм усного мовлення.

При підготовці спеціалістів у різних професійних сферах слід враховувати нормативну вимову і використання професійних варіантів у певних ситуативних умовах. Вивчення особливостей і випадковостей на фоні регулярних явищ – неодмінна умова підвищення вимовної культури спеціаліста.

Список джерел:

1. Живая методика для преподавателя русского языка как иностранного / Э. В. Аркадьева, Н. Б. Битехтина, Е. В. Вайшнорене, В. И. Шляхов. – М. : Русский язык. Курсы, 2005. – 336 с.
2. Милованова, И. С. Фонетические игры и упражнения. Начальный этап обучения : учеб. пособие / И. С. Милованова. – 4-е изд. – М. : Флинта : Наука, 2008. – 160 с.

Діалог культур: міжкультурні перспективи розвитку

Тесаловська О.Б.

старший викладач кафедри української та російської мов

Харківського національного університету будівництва та архітектури

м. Харків, Україна

Діалог культур є однією з важливих форм культурної динаміки. У наш час неможливо віднайти жодної країни, народу або нації, які в тій чи іншій мірі не були залучені до системи міжнародних взаємозв'язків та не відчували б впливу інших культур. Поєднання універсального досвіду економічного, соціального і культурного розвитку з національними традиціями і особливостями – обов'язкова умова поступу кожної країни. Значущість діалогу культур і досягнення взаємопорозуміння зумовлена наступними чинниками: зміною системи міжнародних відносин після розпаду Радянського Союзу та виникненням (чи загостренням) багатьох загроз для поступу людства; інтернаціоналізацією світогосподарських зв'язків та культурного життя; зростанням культурних контактів та розвитком інтеграційних процесів; збільшенням ролі культури у формуванні інформаційного суспільства і збалансованого сталого розвитку. Культурологи виокремлюють такі рівні діалогу культур:

- *особистісний*, пов'язаний з формуванням або трансформацією людської особистості, свідомості і правил поведінки під впливом різних «зовнішніх» по відношенню до його звичайного культурного середовища традицій;

- *етнічний*, характерний для відношень між різними локальними соціальними спільнотами, часто в рамках єдиного соціуму;

- *міжнаціональний*, зв'язаний зі взаємодією різних державно-політичних утворень та їх політичних еліт;

- *цивілізаційний*, в основі якого складні механізми взаємовпливів принципово різних типів соціальності, систем цінностей, форм культуротворчості.

У реальному житті діалог культур, як правило, відбувається на усіх зазначених рівнях одночасно, що ускладнює аналіз форм і механізмів соціокультурних впливів однієї культури на іншу. Для будь-якої національної культури знайомство з іншою культурою відкриває нові можливості для розвитку, оскільки дозволяє оцінити і запозичити нові, більш ефективні зразки культури, переосмислити власні культурні норми, художні цінності, технології, моральні і політичні ідеї [3].

Діалог культур – це пізнання іншої культури за допомогою знання своєї, а своєї – через іншу шляхом інтерпретації і адаптації цих культур одна до одної в умовах смислового неспівпадіння більшої частини обох. Головним засобом цього процесу постає мова, знання якої є важливою передумовою розуміння іншої культури. Інша культура, як зазначав Ю. М. Лотман, – це пам'ять, закодована конкретною мовою.